

KØNNEDE FORVENTNINGER?

Normer & normkritik

af CECILIE NØRGAARD

MANGFØLD

*Om krop, køn og digital
adfærd i skolen*

BØRNS VILKÅR conference
5. Oktober 2021

Tilde Grynnerup (2019)

Der er tre kvindelige CEO's blandt 134 danske børsnoterede virksomheder. Det er mere sandsynligt, at en CEO hedder Lars, end at det er en kvinde.

POLITIKEN

Lørdag

322 kvinder i dansk politik i opråb mod sexismen og overgreb

Sexismens nye ansigt

Tilslutning til Sone Linde-brevet er eksploderet

MANGFØLD

len i torsdags
et, som nu får
. Se alle navnene

KEN Fredag

»Det sker stadig«

Tværtænkte Sofie Linde talte højt om sexismen i mediebranchen. Nu får hun støtte fra 701 kvinder, der i større eller mindre grad har oplevet upassende bemærkninger, lumre beskeder og grænseoverskridende fysisk adfærd.

543 læger kræver op
sexisme:
længere a

26. sep. 2020, 07:00

text me when you get home

STEREOTYPE FORVENTNINGER TIL KROP OG KØN

MANGFØLD

Børn og unge oplever stærke normer omkring køn og krop. Børn og unge der falder udenfor normerne oplever at blive ekskluderet. Piger føler sig markant oftere stressede end drenge. Drenge bliver med tiden mere tilfredse med deres krop - Piger mindre. Piger redigerer markant oftere billeder til SoMe.

‘Pres og stress blandt børn og unge’ (Børns Vilkår, 2019)

Flere forældre til piger (29,9%) end drenge (18,8%) er bekymrede for, at deres barn skal opleve overgreb eller diskrimination. Flere forældre til drenge (13,1%) end piger (8,1%) er bekymrede for, at deres barn vil have svært ved at finde en kæreste. Flere forældre til piger (23,1%) end drenge (12,5%) er bekymrede for, at deres barn ikke vil trives med sit udseende.

‘Lige børn leger bedst’ (Sex & Samfund, 2021)

44 % af de adspurgte elever har oplevet at blive udsat for mobning eller diskrimination i skolen. 37 % af de adspurgte elever oplever at føle sig ensomme i skolen, mens det i den nationale trivselsmåling kun gør sig gældende for 6 % af den generelle elevgruppe. Det viser, at LGBTQ+ eleverne føler sig ca. 6 gange oftere ensomme i skolen. 55 % af de adspurgte oplever, at de mindst én gang om dagen eller et par gange om ugen føler sig triste og kede af det i skolen. 64 % af de adspurgte har selvmordstanker. 53 % har udført selvskade og 40 % har en spiseforstyrrelse.

‘Stop diskrimination i skolen’ (LGBTDanmark & LGBTUngdom, 2021)

POLITISK RAMME OG LOVGIVNING

- FNs Børnekonvention

Sikre rettigheder for ethvert barn uden forskelsbehandling af nogen art – uanset race, hudfarve, køn, sprog, religion, politiske anskuelser, etnisk oprindelse ect...

- Ligestillingsloven

Fremme ligestilling mellem kvinder og mænd, herunder integration, lige indflydelse og lige muligheder i alle samfundets funktioner med udgangspunkt i kvinders og mænds lige værd..

- §4 Mainstreaming

Alle offentlige myndigheder skal indarbejde ligestilling i forvaltning og planlægning. ..at kønsmainstreame sin institution betyder, at man systematisk tænker køn ind i de beslutninger, der træffes, og at man har et kønsmæssigt oplyst vidensgrundlag at træffe beslutning på baggrund af.

- Dagtilbudsloven

Understøtte det enkelte barns alsidige udvikling og sikre demokratisk deltagelse...

BØRNEKONVENTION

MANGFØLD

ALLE BØRN (UANSET KØN, KLASSE, SEKSUALITET, HUDFARVE, ETNICITET...) SKAL SIKRES LIGESTILLING OG BESKYTTES MOD DISKRIMINATION

DERFOR SKAL VI IKKE 'TOLERERE' DEM ELLER DEN ADFÆRD,
DER AFVIGER FRA NORMER I KULTUREN (SOM MANGE I BEDSTE MENING FORSØGER AT GØRE NU)
- FORDI DET IKKE GØR OP MED, MEN STADIG REPRODUCERER, SELVSAMME DISKRIMINERENDE NORMER

DERFOR ER VI REELT FORPLIGTET PÅ AT ÆNDRE DEN TRADITIONELLE (KØNS)KULTUR OG
SKABE KULTUR, SOM FÆRRE TVINGES TIL AT AFVIGE FRA (KULTURFORANDRING)
- FORDI DET SKABER NYE OG MERE INKLUDERENDE, BÆREDYGTIGE FÆLLESSKABER OG KULTURER

HVAD ER PROBLEMET I FHT KØN?

(NÅR BØRN MØDES KØNSSTEREOTYPT, SKABES KØNSSTEREOTYPER)

Mange undersøgelser viser, at så længe vi ikke professionaliserer den pædagogiske og didaktiske kønspraksis, så trækker den på essentialistiske, stereotype hverdagsforståelser af køn.

Børn mødes forskelligt og stereotypt på baggrund af køn.

Nordisk Ministerråd, 2005, 2010, 2013 m.fl.

CURRICULUM I FHT SEKSUALITET?

(MANGELFULD SEKSUALUNDERVISNING)

MANGFØLD

- 23 % af de adspurgte har lært om forskellige seksuelle orienteringer i skolen
- 9 % har lært om forskellige kønsidentiteter i skolen
- 7 % af de adspurgte har oplevet at modtage en god seksualundervisning
- 17 % har lært om forskellige seksuelle orienteringer
- 11 % har lært om forskellige familieformer
- 5 % har lært om forskellige kønsidentiteter i seksualundervisningen

'Stop diskrimination i skolen' (LGBTDanmark & LGBTUngdom, 2021)

INGEN PRAKSIS ER 'NEUTRAL'

En skole kan, i forventningen om at fremstå køns*neutral*, blive køns*blind*.

Fordi kulturen (herunder skolekulturen) på forhånd er kønnet af kulturelle normer.

Tavshed om køn i skolen kan dermed være med til at videreføre traditionelle forestillinger om køn.

EN KØNNET HISTORIE

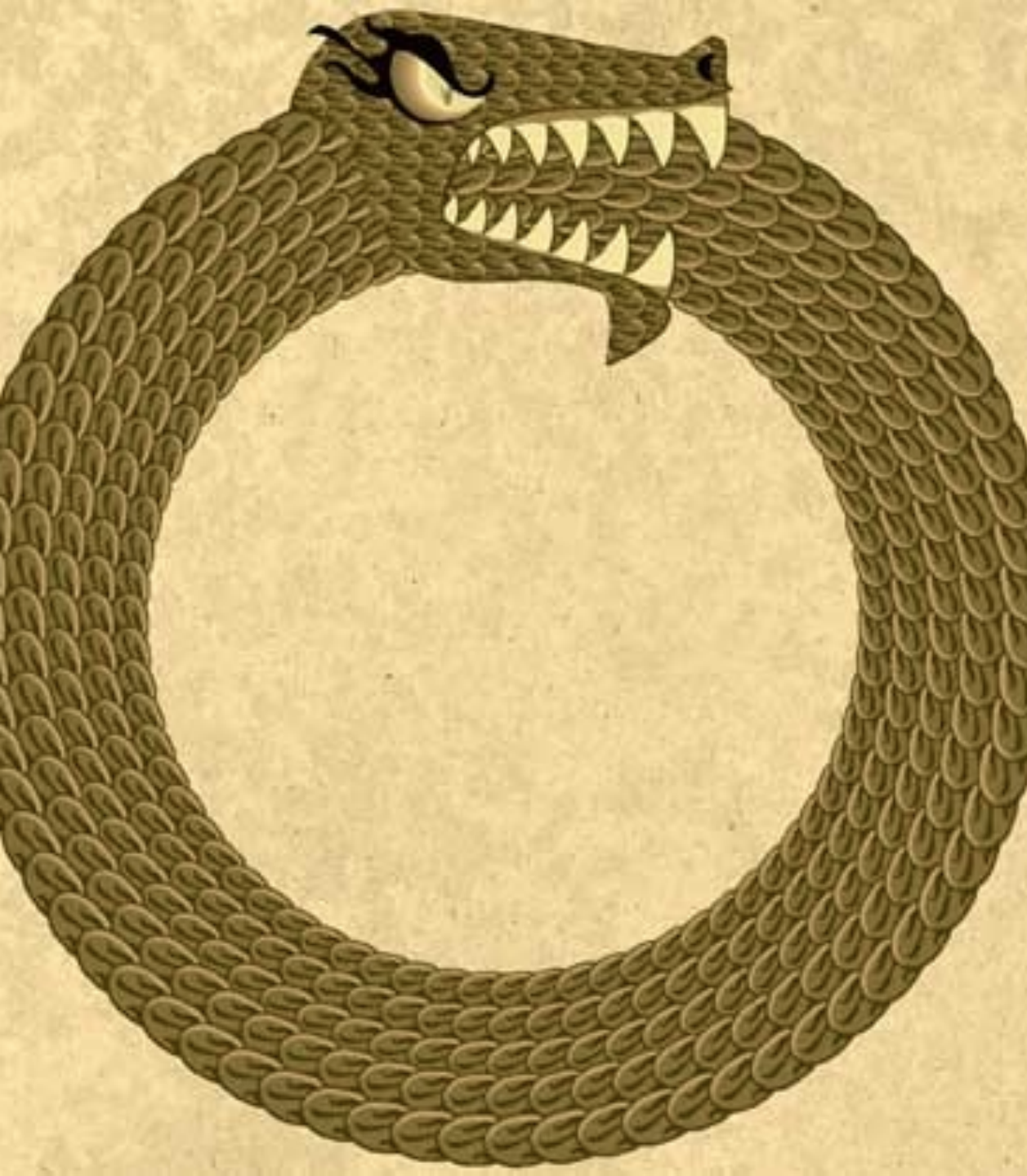
- Tidligere var det ønskværdigt at danne til kønnet *chanceforskellighed*, da livets udfoldelse afhang af individets køn. Børn og unge blev mødt bevidst forskelligt og stereotrypt på baggrund af køn – med det formål at socialisere til en såkaldt kønsrolle.
- I dag er det ønskværdigt at danne og uddanne til *chancelighed*, da demokratiet har drevet ligestilling frem og forskning har vist os, at potentiale er ukønnet – og livets udfoldelse derfor ikke længere afhænger af individets køn.

HISTORIEN HAR FORMET KØNSOPFATTELSEN

- Den almindeligt udbredte kønsopfattelse er stadig binær, traditionel og stereotyp - båret af myter overleveret af historien
- Der er derfor et *gap* mellem en (i dag ofte ubevidst) 'gammeldags kønsopfattelse' (det vi kalder BIAS) og demokratiske værdier og forventede mål som chancelighed og ligestilling
- I dag fortæller forskning, at køn ikke determinerer særlige evner, personlighed, måder at lære på mm, så stereotype myter om køn bør erstattes af viden om alsidige identiteter og menneskelige potentialer

HVAD ER PROBLEMERNE MED UDBREDTE KØNSSTEREOTYPER I FHT BØRNS SOCIALISERING?

- Kønnen pres & stress
- Kønnen selvværd
- Kønsspecifik læring
- Kønsopdelte venskaber
- Kønnen trivsel og mobning
- Færre udviklingsbetingelser
- Kønsstereotypt uddannelsesvalg
- Et kønsopdelt arbejdsmarked
- For få forskellige at spejle sig i – *You can't be what you can't see!*
- ...

DEN RØDE TRÅD

*Stereotypes (created in childhood)
are rootcause to inequalities (in society)*

KØNSOPFATTELSE, MENNESKESYN OG DANNELSSESOPGAVE?

AT NUANCERE KØNSSTEREOTYPER GENNEM VIDEN OM KØN

– OG SKABE RUM FOR FORSKELLIGHED OG LIGE MULIGHEDER

MANGFØLD

FORMÅL

med at professionalisere
viden om køn og diversitet i
pædagogisk og didaktisk praksis

At skabe børn, unge og senere voksne med sundt selvværd
og tro på, at de er gode nok, som de er

At bidrage til at mindske kønsopdelt
uddannelsessystem
- og senere arbejdsmarked

At danne og uddanne ligestillingskompetente
borgere, der udnytter deres potentiale

At skabe rammerne for potentielt
flere venskaber, samarbejdspartnere, netværk

At *skabe* fri og lige adgang til udvikling, trivsel og læring

At mindske kønnet pres og stress

At indfri #SDG5

10 NORMKRITISKE BUD TIL SKOLEPRAKSIS

1. Kritiser og nuancer stereotyper, fordomme og normer

Vær fx opmærksom på billeder, tekster og undervisningsmaterialer - og elever eller kollegaers udtalelser.

2. Reflektér over stereotypet sprogbrug

Læg mærke til, hvordan du risikerer at begrænse elevers udfoldelser gennem de positioner, du tilbyder dem gennem sproget. Hvilke barrierer, forventninger og muligheder får de? Sæt spørgsmålstegn ved sproglige udtryk som 'tag det som en mand!', 'pigefnidder' eller ord der reproducerer traditionelle positioner fx 'formand'.

3. Stil spørgsmål fremfor at søge svar i kategorier

Se mennesket før (dine forestillinger om) fx køn, seksualitet eller etnicitet. Det er ikke *fordi*, at han er en dreng, at han ikke kan sidde stille – undersøg, hvorfor han ikke kan sidde stille.

4. Bevidstgør om normer for køn og krop

Normer for køn og krop er konstant i spil i børns opvækst. Du kan hjælpe elevers bevidsthed om normer på vej ved at tale om idealer i nutid og historisk, og vise at normer har ændret sig og altså er dynamiske.

5. Fortæl modhistorier til traditionelle historier

Husk også at fremhæv historier eller situationer, hvor køn og andre identitetskategorier kommer anderledes til udtryk end som oftest. Repræsentation betyder noget.

6. Opfordr til mangfoldige venskaber

Understøt forskelligartede og mangfoldige venskaber gennem legegrupper, madgrupper, arbejdsgrupper, så eleverne får øjnene op for rigdommen i venskaber på tværs af bl.a. køn.

7. Indret normkreativt og ikke-kønnet

Organisér og indret klasserummet med alsidig inspiration og identifikation, så det afspejler elevernes interesser og potentialer bredt og mest muligt inspirerende for udvikling og læring.

8. Tilbyd alsidige aktiviteter og materialer

Potentialer, evner og drømme er potentielt ukønnede, og ved videst mulig inspiration findes den største sandsynlighed for at finde ud af, hvad man er god til og synes er spændende.

9. Fremhæv diversitet

Vær støttende og anerkendende, når elever udfordrer kulturelle normer gennem tale eller handling. Eller ved deres blotte tilstedeværelse. Fremhæv eksempler, der illustrerer virkelighedens mangfoldighed.

10. Vis selv mangfoldigt køn

Prøv at udfordre din egen måde at gøre køn på. Du har potentielt en meget stor betydning for dine elevers spejling og forestilling om hvordan man kan være til i verden – som køn. Tør du selv at vise mangfoldigt køn?

MANGFØLD

Vi er forpligtet på at operationalisere de formelle mål ved at få normbevidsthed og normkritisk arbejde på at skabe lige muligheder – for alle.